

knjig ali časopisov posneti, tako dobro vpleteni, da se vidi, da so pisatelji „in succum et sanguinem“ vse sprejeli, kar upotrebujejo za svojo rabo; celó popisi iz že davnejih sej državnega zbora so z resnično kritiko tako osoljeni, da nobenega môra dolgočasnosti ne tlači.

Pervi članek „Die Hausfeinde der Slaven“ v kratkih črticah popisuje nemilo osodo Slovincov od nekdanj, kar se tiče njihove narodnosti, pri kateri se pa dosti očitno božja roka kaže, da sto in stoletno zatirovanje slovenskega jezika v šolah, pisarnicah in javnem življenju ga ni moglo zatreti; narod naš živi — in pod zavetjem cesarjeve besede mu bode prisijala veselejša prihodnost, čeravno bo še dosti boja potreba s protivniki našimi, med katerimi so nam najhujši — domačini naši, ki zatajujejo mater svojo, sebe in nas. „Inimici nostri — domestici nostri“ se glasi načelo tega skozi in skozi resničnega sostavka.

Drugi sostavek: „Die französische Gesellschaft und unsere Bahnen“ s številkami dokazuje, koliko škoda je doletela našo državo, da so se njene železnice bivšim ministrom Bruck-om Francozu prodale na 90 let, pa tudi nam se je 31. januarja 1859 voznja podražila, ker za vsako miljo v 1. vozu se je tarifa od 35 kr. nov. dn. povikšala na 36 kr., v 2. vozu od 26 $\frac{1}{4}$ na 27 kr., v 3. vozu pa od 17 $\frac{1}{2}$ na 18 kr. To znaša pri vsakem goldinarju čez 3 nov. kraje. brez razločka vozov, in prerajtano je, da v preteklih dveh letih je francozka družba s temi navdarki si 436.800 gold. pridobila. Dosti bolje bi stalo z našim državnim dnarstvom — sklepa ta sostavek — ako bi nam bila že nekoliko let poprej ustava z odgovornostjo ministersko podeljena bila.

Sostavek „Das Unterrichtswesen in Innerösterreich“ pretresa na dalje učilnice naše in njih učno osnovo začasno od ljudskih šol noter do viših. V tem sostavku nasvetuje pisatelj po svojih opazkah in po skušnjah zvedenih mož, kako naj bi se učna osnova premenila, da bi se namen šolstva bolje dosegel. Marsiktero dobro zerno je tu vmes; naj bi se ne zaverglo, pa bo dober sad rodilo! Avstrija ima mnogo bistrih glav; ni treba, da bi bila le opica unanjih držav; kar pa se je tudi tam dobro poterilo, naj se ne zanemari pri nas, in le iz take moke bo dober kruh.

Četerta nadaljava spisa: „Die Kirche und das Nationalleben“ brani cerkev proti napadom, da cerkev je sovražnica omike in prosvete, ter dokazuje z zgodovinskimi ozirji po širocem svetu, da ona zabavljica je kriva.

Članek „Reichsrathsverhandlungen“ pretresa govornike v državnem zboru poslednje dni avgusta in prve dni septembra; — zadnji oddelek pa obsega dopise iz slovenskih krajev, ki večidel odkrivajo naše rane, ktere bo treba zaceliti, da se tako tem pred vresniči veličastna cesarjeva beseda, ki zagotavlja vsem narodom enake pravice priložnega življenja. To je pač kriva pot, ako se, kar pravico in postavo na pomoč kliče, preganja za „prenapeto“ ali „ultra“. Slovenec, svojemu cesarju vsigdar zvest in vladi pokoren, ne terja nič, kar žali drugim pravice; al kar je drugim drago, je tudi njemu pravo; to pa terja tudi on in sme terjati po pravici.

Pisatelj iz Dunaja je ob pravem času iz tmine pozabljivosti na dan potegnil, kar je ravno tisti gospod Nace Kuranda, ki v svoji „Ost-Deutsche Pošti“ se sedaj tako rad norčuje o nas Slovincih, takrat govoril, ko je naš rojak Anastazi Grün (Anton grof Auersperg) v izverstni prestavi „Die slovenischen Volkslieder aus Krain“ naše slovenske pesmi predstavil v nemški jezik. Takrat je Kurandov časnik pisal tako-le: „Ein Volk . . ., dessen poetische Psyche in solcher Verklärung den Deckel ihres Sarges bricht, ist als eine neugewonnene Provinz, als ein neuer Zuwachs an Kraft, Eigenthümlichkeit und Schönheit im Reiche des menschlichen Fortschrittes und humaner Bildung zu begrüßen“. Tako je govoril Nace Kuranda takrat, ko mu je slavni naš rojak podal naše slovenske pesme v tistem jeziku, ki ga „Ost-Deutsche“ razume. Takrat nam je slavo

pél in se čudil, da tak narod ni bil možem „Ost-Deutsche Pošte“ še znan, ter se je radoval, da je slovenska Vila prederla pokrov groba; — sedaj pa, ko ta narod, kteremu je Nace Kuranda leta 1850 tak izversten diplom podpisal, iz groba vstaja in kliče po svojih pravicah, sedaj pa ravno tisti mož s svojimi pomagači v „Preši“, „Oesterreicherci“, „Triestercei“, „Tagespošti“ itd. tiši pokrov z vsemi štirimi doli, kar koli more, da bi „die poetische Psyche“ tega naroda ne ušla iz groba, in „die neugewonnene Provinz“ ne delala sivih las tistim, ki jih je boginja Germanija izvolila za aposteljne, da bi „kulturo“ njeno nesli proti izhodu, in na tej poti poteptali slovenski narod, ki bi utegnil prevelik „Zuwachs an Kraft, Eigenthümlichkeit und Schönheit im Reiche des menschlichen Fortschrittes und humaner Bildung“ biti. Lejte Slovinci! tako visoko so čislali ti ljudje leta 1850 naš narod po njegovih pesmah, ktere pa 11 let pozneje, to je, dandanašnji, milujejo kot otroka, ki je komaj „blebetati“ (lallen) začel!! — Po taci h delih lahko spoznate njih značaj. Le eno more biti resnično: ali so pred lagali ali pa lagajo danes.

Žalostno je le to, da še kdo takim karakterom verjame!

Parlamentarni jezik.

Začeli so se pomenki o slovenskem parlamentarnem jeziku. Moja misel o tem je ta, da med književnim in parlamentarnim jezikom ne sme biti nobene razlike. Slovan se mora tega pravila še terdneje držati, nego drugi narodi, ker se njegova pisava z govorom najbolj ujema. Vsaka čerka naj se vselej izreka tako, kakor se piše, tedaj tudi čerka I. Parlamentarni jezik mora se naslanjati na književnega, ta je njegova edina in terdna podlaga. Da dobimo dober parlamentarni jezik, je edina potreba, da se književnega jezika dobro naučimo in da ga marljivo rabimo v vsakdanjem življenju. Vse drugo pride samo od sebe.

Cegnar.

Mladi hudodelnik.

Poslovenil A. Zup.

Ravno je večer. Tiho je po beli Ljubljani, le doli z „grada“ mili glasovi čuvajevega roga doné. Omenjeni čuvaj prebiva namreč v visokem stolpu ljubljanskega grada, in ravno ta čas, ko naša povestica začne, ga vidimo koračati po lesenem mostovžu, ki je krog stolpa napravljen. Zdaj zasliši v stanici otročje vekanje in naglo stopi v sobo. Tukaj ugleda svojega sina, kakih 5 let starega fantiča, ki se prizadeva svoji sestrici, ki je kake dve leti mlaja od njega, košček kruha siloma z rok vzeti.

„Ti malopridnež — rečejo noter stopivši oče — kaj zopet s sestrico počenjaš?“ — stopijo k podobi, ki je na steni visela in vzamejo šibo, ktera je za podobo vtaknjena bila.

„Oče — upije sestra — France mi je kruh vzeti hotel“.

„Ni res — se France oglasi, le prosil sem jo za-nj“. Ravno oče udariti hočejo, kar mati iz bližnje sobe stopijo: „Tepec stari, kaj zopet otroku hočeš; pusti ga, mojega sinčka ne pustim pretepati — vpijejo jeze trepetaje mati — Ančika, zakaj se jokaš?“

„France mi je kruh vzeti hotel“.

„Mati, ne verjemite! — vpije France.“

„Vem — rečejo mati — da nisi nikogar pregrešil, da bi tepenja vreden bil; pojdi le sem, k meni, tebe nima nikdo pretepati!“

„Žena — se oglasio oče — je li to djanje matere? tako hočeš otrokom potuho dajati? Bodeš vidila, naš France ne bo dobrega storil, nič prida ne bo iz njega“.

„Molči — vpijejo serdita mati — kaj pač meniš ti iz Franceta narediti! Se vidi, kje si se ti palice privadil“ —